

פרוטוקול מס' 137

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' כ"ט באדר תשל"ה, 12 במארס 1975, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- ש. ארנלי-אלמוזלינו - יו"ר
- מ. גז
- ל. דיציאן
- ה. זיידל
- א. לבנבראון
- ד. לוי
- א. לין
- ח. שמעוני

מזמנים:

- ש. הקליטה ש. רוזן
  - מ. שרמן
  - ט. פינקלשטיין
  - ג. ברנאי
  - א. שפירא
  - א. ירמנס
  - מ. שור
  - ד. מדינוב
  - ד. רוטר
  - ט. נוטון
  - י. בארי
  - ד. נרקאי
  - צ. שמאי
- מנכ"ל משרד הקליטה
  - היועצת המשפטית משרד הקליטה
  - משרד הקליטה
  - יועצת משפטית, הסוכנות
  - משרד האוצר
  - משרד האוצר
  - משרד האוצר
  - המוסד לביטוח לאומי
  - המוסד לביטוח לאומי
  - יועצת משפטית, הביטוח הלאומי
  - המוסד לביטוח לאומי
  - המוסד לביטוח לאומי

מזכיר הוועדה:

- י. שומרון

רשמה:

- מ. הלנברג

סדר-היום:

1. חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968
צו בדבר החלפת לוח ו' - תקנות בדבר ביטוח אמהות.
2. חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968
צו בדבר חוב בדמי ביטוח.
3. חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשל"א-1970
תקנות בדבר מענק להוצאות קבורה.
4. תקנות בדבר דמי קרובה.
5. פיצויי התייקרות.
6. נכי תאונות עבודה.
7. קיצבת ילדי עובדים.
8. הסכם בין הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל
לבין המוסד לביטוח לאומי בדבר מתן תגמולים
מסויימים לאסירי ציון, בני משפחותיהם ובני
משפחות הרוגי מלכות, באמצעות המוסד לביטוח לאומי

- 19 -

(נתקבל מיום 30.4.75)

אני פותחת את הישיבה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968
צו בדבר החלפת לוח ו' - תקנות בדבר ביטוח אמהות

מ. בוטון:

אנחנו מביאים בפניכם לאישור צו המחליף את הסכומים שבלוח ו' לחוק הביטוח הלאומי,

שהוא מענק לידה.

הסמכות לשינוי הסכומים שבלוח ו' היא

לפי סעיף 94 (ב) לחוק.

בלוח ו' מופיע הסכום המשולם ליולדת וכן הסכום להוצאות אישפוז, ואין הפרדה בין שני הסכומים. החלק המיועד לאישפוז מופיע בסעיף 94 (א) ולמעשה אין צורך באישורה של ועדת העבודה כדי לשנותם, אלא מספיקות תקנות ששר האוצר מתקין.

הטכניקה לפיה אנחנו פועלים כל שנה, וגם השנה היא: אנחנו משנים את לוח ו' בצורה שהסכומים הקופיעים בו יכללו גם הוצאות אישפוז וגם מענק ליולדת, ובתקנה שצורפה לידיעתכם מצויין מה החלק המיועד ליולדת ומה החלק המיועד להוצאות אישפוז.

בתקנה 6-א) גייב מיובר על - 648 ל"י להוצאות אישפוז. ההצעה היא שהסכום יוגדל ל- 675 ל"י. המענק ליולדת יהיה - 380 ל"י במקום - 260 ל"י כיום. כן מוצע להגדיל את המענק לשני ילדים שנולדו חיים בלידה אחת - 1900 ל"י במקום - 1300 ל"י, ולשלושה ילדים - 3800 ל"י במקום 2600 ל"י. כן מוצע לתקן את תקנה 6א' לגבי לידה של יותר משלושה ילדים שנולדו חיים בלידה אחת ובמקום 1,300 לירות יבוא 1,900 לירות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בזמנו, כאשר נתנו את האישור הקודם למענק לידה ולאישפוז התעכבנו על תקופת השהות בבית-החולים. הובטח לנו שתוקם ועדה בנושא זה. ידוע לנו שיש ועדה כזו, מתי היא תגיש את מסקנותיה?

ד. ברקאי:

הוועדה צריכה היתה להגיש את מסקנותיה בראשית חודש פברואר, אבל בגלל שהות של כמה מחנריה בחוץ-לארץ העצין התעכב והיא תסיים כנראה את עבודתה בעוד כשבוע. אנחנו מקווים לקיים סדר ישיבה אחרונה בנושא זה. אנחנו מקווים שתוך שבועיים - שלושה יוגשו מסקנות הוועדה לשני המנכ"לים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

זאת אומרת שנקבל את המסקנות אחרי הפגרה.

התוספת לאישפוז איננה משמעותית.

ד. רוטר:

אין ספק שהתייקרות היא מעל לסכום המיועד להוצאות האישפוז. חברי הכנסת יודעים שהענף הזה נתון במצוקה כספית קשה. באנו בדברים עם האוצר וביקשנו לחפש פתרונות כיצד לאזן את התקציב של הענף. בגלל הדיונים במערכת המיסוי לא היתה הכימה מצד האוצר לאפשר לנו לבצע שינויים והאוצר קיבל על עצמו לשאת בהוצאות הנטל במשך זמן מסויים. בסכום זה של - 675 ל"י נכסה כמחצית מהוצאות האישפוז בשעה שבעבר כיסינו למעלה מ-80% של ההוצאות. מה שמובא עכשיו זו הוראת שעה ולא פתרון לזמן ארוך. אנחנו צריכים לבדוק מה יהיה עם הענף הגרעוני הזה בכלל.

מאחר ובינתיים לא ניתן להציע פתרון יותר יסודי, תקציב המדינה לקח על עצמו מימון יתרת הוצאות האישפוז.

א. לין:

יש לי ענין לדעת כיצד מתבצע הנושא הקשור בביטוח אמהות, מענקי לידה וכו'.

האם יש חוסר סטטיסטי?

ד. רוטר:

יש רבעון של המוסד שבו בוודאי תוכל למצוא את הפרטים שאתה מחפשת.

א. לין:

אני מבקש לדעת עם מי אני יכול לברר פרטים בנושא זה, כי אני מבקש לדעת חלוקה איזורית.

איזורית.

ד. בקאמי:

אני אוכל להסביר לך פרטים בענין זה.
ברצון אתן לך את כל הסידע שיש לנו.

ה. ח. ל. ט.: לאשר את הצו בדבר החלפת לוח ו', חוק הביטוח הלאומי
(נוסח משולב), תשכ"ח-1968.

לאשר את התקנות בדבר ביטוח אמהות, חוק הביטוח הלאומי
(נוסח משולב), תשכ"ח-1968.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו מקווים שגם מסקנות הוועדה בקשר
לאישפוז יובאו אלינו בקרוב.

חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968
צו בדבר חוב בדמי ביטוח

ס. בוטון:

לפי סעיף 181 לחוק יש שלילה הדרגתית של גימלאות, בהתאם לתקופת הפיגור בתשלום דמי ביטוח. אם הפיגור הוא עד שנה - אין מתחשבים בו, אם הוא עד 18 חודשים - הגימלאות קטנות ברבע, אם הוא למעלה משלוש שנים - מתבטל תשלום הגימלאות. תקופות אלה מוגדלות בתודשיים לשנה לכל שנת ביטוח מעבר לעשר שנים. זאת אומרת, שבכל שנה יש חודשיים של הארכה של התקופה הזאת.

בתיקון מס' 10 יש סעיף 181(ד), בו נאמר שלא נתחשב בפיגור בחוב דמי ביטוח, שאינו עולה על 500 ל"י או סכום אחר שקבע שר העבודה באישור ועדת העבודה של הכנסת. זאת אומרת, שאם סכום הפיגור הוא עד 500 ל"י - הוא איננו סובא בחשבון לצורך חישוב הפיגור, אשר מתחיל להחשב כאשר מדובר בסכום שמעל 500 ל"י. עכשיו מוצע להגדיל סכום זה ל-800 ל"י, החל מ-1 באפריל 1975. נמצא ש-1 באפריל 1975 מותר יהיה לפגור בתשלום עד 800 ל"י לשנה ורק מעל לסכום זה נתחיל לחשב את הפיגור לפי תקופה של שנה, שנה וחצי ו-36 חודשים. אנחנו מגדילים ב-60% את הסכום שבו מותר לפגור בתשלום דמי ביטוח לשנה ובכך נענים לבקשה של ועדת העבודה, בתיקון מס' 10, לעדכן את הסכום הזה כל שנה. מדובר כאן על עצמאים ועל אלה אשר חייבים לשלם את סכום הביטוח שלהם בעצמם, ואין זה סכום אשר משתלם על-ידי המעביד. אם המעביד מפגור בתשלומיו - העובד איננו נפגע.

אני מבקש את אישורה של הוועדה לצו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם אין הערות, אני מציעה שנאשר את הצו.

ה. ח. ל. ט.: לאשר את חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב),
תשכ"ח-1968, צו בדבר חוב בדמי ביטוח.

חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשל"ל-1970
תקנות בדבר מענק להוצאות קבורה

ס. בוטון:

לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תשל"ל-1970, שר העבודה התקין תקנות בדבר הוצאות קבורה של הנפגעים מפעולות איבה. תוקף תקנות אלה יפוג ב-31 במארס 1975.

בזמנו סברנו שמשרד הבטחון יקלוט נפגעים אלה עוד לפני 31 במארס. במשרד הבטחון נעשית פעולה בענין זה ואנחנו מקווים שתוך מספר חודשים תובא הצעה שנפגעים אלה ייכללו במסגרת משרד הבטחון. אבל מכיוון שזה ענין לעוד מספר חודשים ונוכח העובדה שתוקף התקנות יפוג ב-31 במארס 1975, אנחנו מציעים למחוק את התאריך הקובע מתי יפוג תוקפן של התקנות, עד שמשרד הבטחון יעביר אליו נפגעים אלה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בענין העברת הטיפול דנו מספר פעמים. יש הבטחה שהעברת הטיפול למשרד הבטחון תהיה ב-1 באוגוסט 1975, בהתאם להחלטת ממשלה בענין זה. יש גם סכתב של שר הבטחון הנוקב בתאריך לביצוע ההעברה. הייתי רוצה לדעת אם אמנם נעשות האכנות הדרושות לביצוע או שיש חשש שכאשר יגיע ה-1 באוגוסט שוב ייאמר לנו שהביצוע נדחה.

י. בארי:

עשינו את ההכנות הדרושות להעברה החל מ-1 באפריל. העברנו את החומר ואת האינפורמציה הדרושה למשרד הבטחון לפני כחודשיים וחצי והיתה לצבא משימות לבצע הרצת במיון. ערכנו את משרד הבטחון בנוהלים הקיימים אצלנו, את המנה הראשונה של רשימות הנמצאים בטיפולנו היינו צריכים להעביר אליהם החל מ-1 באפריל, במנות של 250 תיקים כל חודש, ולסיים את ההעברה עד 1 באוגוסט, אלא שער היום לא הצליחו במשרד הבטחון ליצור צוות עובד לענין זה. קיבלנו מכתב ממר פינק, מנהל אגף השיקום, שבו הוא מבקש לדחות את ההעברה לחודשיים. יש לי ספק אם הם יהיה פוכנים להעברה בעוד חודשיים. פנינו לשר העבודה שיתערב בנושא.

א. לין:

האם זה פוגע במישהו?

י. בארי:

לא. האנשים ממשיכים לקבל את השירותים המגיעים להם. הגימלאות שלהם עודכנו לפי המלצותיה של ועדת קרממן. הכל לגביהם מוסדר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני מציעה שבצד האישור שאנחנו נותנים לתקנה, נבקש שיעשו כל המאמצים כדי לבצע את ההחלטה ואת ההבטחה בענין זה, שההעברה למשרד הבטחון תבוצע ב-1 באוגוסט 1975. כל דחייה בנושא זה גורמת להתמרמרות והרגשה לא טובה מצד ארגון נפגעי פעולות האיבה.

א. לין:

אני חושש מהפגנות ליד בנין הכנסת. מפחידה אותי העובדה שער שלא תהיינה הפגנות לא יזוז דבר, ונמצא שאנחנו מחנכים את הציבור לחשוב שרק באמצעות הפגנות ניתן לקדם דברים.

ס. גז:

אין הצדקה להפגנות, כי האנשים מקבלים את המגיע להם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כל הדיון הוא על המסגרת אשר תטפל באנשים. אני מציעה שבמקביל לאישור שלנו נכתוב מכתב גם לשר הבטחון וגם לשר העבודה בו נביע דאגתנו נוכח האינפורמציה שקיבלנו מנציגי המוסד לביטוח לאומי על המשכו של הטיפול ועל החשש שאין סיכויים שהביצוע להעברת הטיפול מהמוסד לביטוח לאומי למשרד הבטחון יתבצע ב-1 באוגוסט 1975, כפי שהובטח. אנחנו מבקשים מהם לעשות הכל לביצוע ההבטחה.

א. לבנבראון:

יתכן שאם נגביל את התקנה בתאריך יהיה בכך טעם לחץ על משרד הבטחון.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

יש החלטה עקרונית בענין זה. תקופת השכנוע נסתיימה ויש הסכמה על העברת הטיפול למשרד הבטחון הן מצד השרים הנוגעים לענין והן מצד הממשלה. אני מניחה שהעומס אשר הוטל על משרד הבטחון אחרי סלחמת יום הכיפורים גרם לעיכוב בביצוע ההעברה, ונקווה שהיא תבוצע כטובטח.

ד. רוטר:

ענין זה חשוב למוסד לביטוח לאומי מאספקט צדף - הפעלת ההסדר לגבי אסירי ציון. בזמנו ארגנו את הדברים כך שהסגל אשר יתפנה מהטיפול בנפגעי פעולות איבה יתחיל לטפל באסירי ציון, ושינויים עלולים להקשות עלינו את הטיפול באסירי ציון.

ה. ח. ל. ט:

לאשר את חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970, תקנות בדבר מענק להוצאות קבורה.

יושבת-ראש הוועדה משלח מכתב לשר הבטחון ולשר העבודה בדבר זירוז תהליך העברת הטיפול בנושא זה מהמוסד לביטוח לאומי למשרד הבטחון ב-1 באוגוסט 1975.

תקנות בדבר דמי קבורה

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
מני מציעה שלא ניכנס עכשיו לדיון בדבר תקנות דמי קבורה. התקנות המוצעות אינן מספקות אותי. בזמנו שמענו דיווח על חברות קדישא. לדעתי, לא נוכל לאשר את התקנות כמוצע.
בנושא זה.

פיצויי התייקרות

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
קיימנו דיונים בנושא זה ונשארנו כמה נקודות פתוחות. בחלק מן הדברים נתקבלו החלטות עקרוניות אבל לא קיימנו דיון.

אחת הנקודות שנשארו פתוחות - דמי מזונות. התקנות הובאו לפנינו לפני זמן מה, הערנו מה שהערנו, כתבתי מכתב לשרים אלא שעד היום לא קיבלתי שום תשובה. אין לי אלא להביע מורת רוח, של חברי הוועדה ושלי, על הטיפול הכושל בנושא זה ועל היחס הבלתי אחראי של אנשי האוצר בעניין זה עד שנדמה שלא איכפת להם אם אנשים יקבלו את המגיע להם או לא יקבלו. הוועדה איננה יכולה לעשות דבר - אין תקנות וכסובן שאיננה יכולה לאשר. הנושא נשאר תלוי ועומד.

ד. לוי:
המחאה החריפה שבאה לביטוי בדבריה של יושמת-ראש הוועדה היא ביטוי של כולנו, אבל נשאלת השאלה: מה הלאה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אתמול היתה לי שיחה קשה ביותר עם מר מרינוב. דיברתי גם עם מר גפני ועם שר האוצר, והם אינם יודעים דבר בעניין זה. מר גפני ביקש להיפגש עם הנוגעים בדבר, אחרי שובו ארצה. שר המשפטים רוגז על העניין, כי כתוב בתקנות שצריך להתייעץ עם שר האוצר אבל, כפי שזיינתי, הוא איננו יודע דבר על העניין. שמעתי שהנושא יועלה לדיון בוועדת השרים לענייני רווחה. נראה שאנשי האוצר אינם מתייעצים עם הממונים עליהם. אילו העניין היה באגף התקציבים - אני מניחה שהוא היה מסתדר. אני בטוחה ששר האוצר לא ירד לעומקה של הבעיה. אין מלים בפי כדי להביע הרגשתי ביחס לנושא הזה. אנחנו דורשים את ביצוע ההחלטה אבל ידינו כבולות ואין אנחנו יכולים לעשות מאומה.

א. לוי:
האם אנחנו יכולים להיות יותר קונסטרוקטיביים? מה התכלית?

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
שר המשפטים פנה לוועדת השרים לענייני רווחה, לאחר שקיבל את התשובה השלילית של שר האוצר. הכל רותחים אבל אי-אפשר לעשות דבר, כי האוצר הטיל וטו. הפרלמנט הועמד במצב שאין התחשבות לא בו ולא בהחלטותיו.

אני רוצה שיינתן ביטוי לדברים האלה של הוועדה וניתן גם קומיניקט בנושא זה.

ה. זיידל:
רצוני לשאול את מר מרינוב: האם לפי המבנה המשרדי יש לו סמכות בנושא שהוא בתחום הסוציאלי. אם אין לו סמכות - עלינו לבקש שלרפרנט תהיה סמכות. כי מה קורה אצלנו? - בכל עניין פונים לשר האוצר אלא שלא תמיד הוא יודע כמה מדובר. גם מר גפני טוען שלא ידע. אני סבור שלא בסדר שאין הם סומכים ידיהם על הסטפלים ישירות בעניין.

א. לוי:
אני חושב שמהו לא דופק פה, אם נמשיך בשיטה של ה"פנקס השחור", שהיתה נהוגה בעבר, שבלי אישורו של פלוני העומד למעלה אי-אפשר לפעול - לא יוכלו הפקידים המוכשרים והמוצלחים לעבוד, כי אי-אפשר לפעול ללא סמכויות. אני רוצה להדגיש שאנחנו דנים בעניין זה מחודש נובמבר.

ד. מרינוב:
אנחנו הגשנו זאת בחודש דצמבר.

אילו היו סמכויות למר מרינוב - המצב
היה שונה.

א. לין:

יש לו סמכויות אלא שהוא מתנגד לענין
מעיקרו. הוא יכול היה להעלות את הנושא

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

בפני הסמונה על התקציבים.

מעולם לא הטלתי אשמה על פקידים. אני
משער שכאשר מר מרינוב צריך לראות את

א. לין:

שר האוצר הוא צריך להמתין זמן רב.

זה לא מדויק.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

האם אנחנו צריכים לטפל עכשיו בשאלה
כיצד עובדים הפקידים? עובדה קיימת היא

ד. לוי:

שהיה זלזול בוועדה פרלמנטרית.

אני סבור שאנחנו צריכים להעמיד את הדבר
בכל חומרתו בפני שר האוצר.

א. לין:

אני מצטער על ההתקפה האישית עלי ועל
הממונים עלי, שאינם נמצאים כאן.

ד. מרינוב:

לגופו של ענין: אינני מקבל את האשמה
כאילו סחבנו ומשכנו את הענין. פעלנו במסגרת מה שהונא אלינו ולפי מה
שהובא, וכאשר הובאה ההצעה הגבנו עליה. פעלנו לאור התקנות. נאמר שדמי
המזונות יגדלו בהתאם לתוספת היוקר, וזה קיבל תוקף בחודש אפריל 1974,
ואמנם דמי המזונות הוגדלו בהתאם ולא היו צמודים להט"ס אם כי הוועדה
החליטה שהם יהיו צמודים. בקורים אלה הבענו דעתנו. נוכח דרישת הוועדה
אנחנו מוכנים להסליף בפני שר האוצר לשנות את עמדתו בענין זה, ולהצמיד
את הסכומים של דמי המזונות.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הסיפה טובה, אבל לצערי העובדות אינן
נכונות. יש החלטות של ועדת העבודה
מיולי 1973 ובמאוס 1974. החלטנו על השוואה של דמי המזונות הניתנים
במסגרת חוק מזונות, הנטות משלום לאלמנות ושאיורים. זה כתוב שחור על גבי
לבן. דצינו להכניס לגוף התקנות את ההחלטה הזאת אבל נאמר לנו: כולנו
מסכימים לה, לפיכך נביא לפניכם הצעה. עד כה אין נוסח בגוף התקנות וההחלטה
קיימת.

כאשר הוועדה סומכת על פקודי המשרד -
היא נותנת אמונה בהם. אם יעורער האמון הזה - יהיה חסור מאד.

אני שמחה לשמוע עכשיו מפיו של מר מרינוב
שבקשת שבשבוע הבא תובאנה אלינו התקנות.

זה תלוי במשרד המשפטים.

ד. מרינוב:

משרד המשפטים מוכן. תחטכו לו על-ידי כך
את העבודה בוועדת השרים לעניני רווחה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אם זה יהיה לפני צאת הכנסת לפגרה - נוכל
לשלם לפני פסח.

ד. רוטר:

יש לנו 2500 תיקים והעבודה בהם היא
ידנית, ברור שזה ענין של זמן ואינני
יודע אם נוכל לבצע לפני פסח, אם נקבל את ההוראה בשבוע הבא, אבל נעשה
מאמץ.

ד. ברמאי:

נעשה מבצע ונבצע את התשלומים.

ד. רוטר:

אני מצטערת על הטון שנאלצתי לנקוט בו.
אנחנו מעוניינים שעבודת משרדי הממשלה אתנו
תעשה בהבנה ובשיתוף אבל יש מצבים שאנחנו עומדים בהם חסרי אונים ואין לנו
שום אפשרות ושום אמצעים לעשות, וזה מוציא אותי מן הכלים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

נכי תאונות עבודה

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אתמול באתי בדברים עם נציגי ארגון הנכים. הם מבקשים לפתוח את כל הנושא של רכב וכו'. אמרנו להם שמה שמובא כיום זה נושא ההתייקרות. הם אינם מסתפקים בכך ומבקשים דיון על הנושא בכללותו. הדגשתי בפניהם שישנה ועדה אשר דנה במכלול השאלות. ציינתי שיהיה זה צעד לא נכון, שיגרום עוול לחבריהם, אם יסרבו לקבל את הסכום של 200 ל"י לחודש כפיצוי התייקרות. ד"ר גולנסקי, היושב-ראש, איננו רוצה בכך. הוא ביקש שבדחה את הדיון עד אחרי הפגרה.

ל. דיציאון:

הייתי גותן פרסום לרדישה שלהם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אמרתי לו שעל-ידי הסירוב שלו הוא גורם עוול לנכים. פיצוי ההתייקרות הוא

תוספת המעוגנת בחוק.

ח. שמעוני:

מדוע התשלום צריך להיות קשור בהסכמתם? מדוע נעכב את ביצוע ההחלטה שלנו?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

נציגי הנכים מבקשים דיון על כל הנושא.

ח. שמעוני:

לנו מותר להחליט על הנקודה שעליה החלטנו ולהם אין וטו.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אינני רוצה להסתבך אתם, אינני רוצה חזית נגדם.

א. לין:

נודיע להם במכתב את החלטתנו, ולהם כמובן מותר לבקש דיון במכלול הבעיות. אם הם יסרבו לקבל את הסכומים - האחריות נופלת עליהם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני רוצה לחיות בשלום עם הארגונים. אינני רוצה לקבל דבר שהוא בניגוד לדעתם.

א. לין:

נדמה לי שאת מסבכת את עצמך.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

הם רצו להופיע היום בפני הוועדה כדי לקיים דיון על כל הנושא. אמרתי להם שאין לנו אפשרות לדון בנושא כנקשתם והעצין העומד לדיון הוא פיצויי התייקרות. ציינתי בפניהם שבנושא בכללו נדון אחרי הפגרה.

ל. דיציאון:

אני מציע שנפרטם, בדברים כי התכוונו, לדון ולהחליט היום בנושא של פיצויי התייקרות אבל לפי רדישה מיוחדת ולפי בקשתם של הנציגים דחינו את הדיון ואת ההחלטה עד אחרי הפגרה.

א. לין:

זה צריך להיות מפורט באמצעות מכתב אל נציגי ארגון הנכים, שיינתן לו פרסום.

ח. שמעוני:

פירוש הדבר להענות לתביעתם. אם אנחנו לא מחליטים בענין ההתייקרות וכורכים נושא זה במכלול השאלות - זו כניעה להם.

ד. רוטר:

הסוסד לביטוח לאומי קיבל על עצמו, לפני כחודשיים, להביא לכנסת, תוך ששה חודשים, הוראות וחקיקה שיש בהן להסדיר את זכויות הנכים לרכב רפואי וניידות, לכל סוגי הנכים ולא רק נפגעי עבודה. אנחנו במצבים של "הילוך גבוה" עם מומחים כדי להבין הוראות שתוגשנה לכנסת. אנחנו מעדיפים שהדיון עכשיו יתמקד ויהיה אר הוק להוראת שעה בלבד. אגב, ב-1 באפריל יועלה הסכום. כל השאלה העומדת לדיון היא לגבי התקופה מנובמבר 1974 עד מארס 1975 ולא יהיה נוח שיתפתח דיון גנרלי דרך הדראה שעה.

כפי שציינת, אמרתי לנציגי הארגון,
בפגישתי אתם אתמול, שאחרי הפגרה ניידה

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

דיון על הנושא בכללו.

האם נבחרה ועדה משותפת?

ה. זיידל:

יש לי רשימת שמותיהם של חברי ועדת
השירותים הציבוריים שיהיו חברי הוועדה
המשותפת. בשבוע הבא נקבע את החברים שלנו לוועדה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

נכתוב מכתב לארגון הנכים, שבדעתה של
ועדת העבודה היה להחליט היום על פיצויי ההתייקרות, אלא שבעקבות תביעת
הנציגים שלהם לאשר החלטה זו כפוף לדיון על מכלול הבעיות, תדון הוועדה
בנושא זה אחרי פגרת הפסח ותזמין אותם לישיבה.

ה. זיידל: יישלח מכתב לארגון נכי תאונות עבודה ויאמר בו
שבגלל תביעת נציגיו לדון במכלול הבעיות של נכי
תאונות העבודה לא דנה ועדת העבודה, כפי שרצתה,
בנושא של פיצויי ההתייקרות. בדעתה לכנס ישיבה
עם נציגי הנכים, אחרי פגרת הפסח, כדי לדון במכלול
הבעיות.

קצבת ילדי עובדים

בחודש דצמבר 1974 הבאנו לוועדה מסמך
בקשר לשינויים המוצעים בגימלאות הביטוח

מ. בוטרו:

הלאומי. קצת מן השינויים אושרו על-ידי הוועדה ונכללו במסגרת של הסכם
לפי סעיף 200, ומקצתם נמצאים בהסכם המונח על סדר היום, ואז הבאנו זו
בדבר שינוי לוח ט' לחוק.

מדובר על קיצבת ילדי עובדים שכירים,
קיצבה המשתלמת על-ידי המעביד לעובד עבור שני הילדים הראשונים. עד
חודש נובמבר שולם סכום של 50 ל"י לכל ילד. הוצע, במסגרת השינוי
של לוח ט', לשלם סכום של 65 ל"י לכל אחד מן הילדים הראשון והשני,
לחודשים נובמבר ודצמבר 1974.

האם חל על זה גם הכנסה?

מ. בוטרו:

כן, על כל הסכום, זה שכר עבודה.

מ. בוטרו:

כן הוצע להגדיל את הסכום, ל-68 ל"י
לחודש לכל אחד מן הילדים הראשון והשני החל מחודש ינואר 1975.

אנחנו מבקשים עכשיו לאשר את הסכום של
65 ל"י לכל ילד, במסגרת קיצבת ילדי עובדים, לחודשים נובמבר 1974 עד
מאוס 1975, והחל מחודש אפריל 1975 יהיה הסכום לחודש לכל אחד מן הילדים
66.50 ל"י.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

בזמנו, כשדנו בנושא זה התפתח ויכוח על
השירותים בעין. אני סבורה שחלק מן השירותים
צריכים להינתן במסגרת המוסד לביטוח לאומי. ענין הזה - אני בדעה שהנושא
הזה צריך לעבור למוסד לביטוח לאומי, אלא שעד אז דחוקה הדרך.

הוועדה דנה והחליטה שהיא מוכנה להקטנת
התשלומים לילדי עובדים בתנאי שהסכומים האלה יופנו למפעל ההזנה ולמעונות
יום ובתנאי שלא יועלו התשלומים המוטלים על ההורים.

מאחר שבענין ההזנה גמר משרד החינוך
כפי שגמר, אני מצטערת על כך ביותר מפני שבניגוד להחלטה הועלו התשלומים
להורים.

הנושא הזה היה מוסכם עם ההסתדרות וכל
הדיון התנהל בשיתוף עם ההסתדרות והסכמתה. מה שמובא לפנינו היום הוא
בהסכמת ההסתדרות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: היה מוסכם שסכום של 1.50 ל"י מהסכום המקוצץ יהיה מיועד למעונות יום. אתמול אושר הדבר בוועדה משותפת של ועדת העבודה וועדת השירותים הציבוריים. הכוונה היא לא להעלות את התעריפים פרט לאלה שיש להם הכנסה מעל לשכר הממוצע במשק. לאלה שיש 75% מן השכר תהיה הגדלה של משרד העבודה. הממשלה הגדילה את השתתפותה ב-100 ל"י לכל ילד הנמצא במשפחה נתמכת.

אני ממליצה שנאשר את ההסדר לגבי מעונות יום כדי שאפשר יהיה להפעילו, ושכאמור מוסכם על כל הגורמים.

מאחר שענין ההזנה נגמר כפי שנגמר, הסכום המוצע יינתן מ-1 באפריל ולא דטרואקטיבית. אני מציעה שהכסף הזה עבור החודשים הללו, המסתכם ב-5 מיליון ל"י, גם הוא מצידוף סכומים של 1.50 ל"י, יועבר להזנה ואז אולי תהיה רביזיה ויחולו שינויים בתשלומי ההורים. בכלל, בנושא ההזנה נשמעו טענות קשות ואני מקווה שתהיה רביזיה מצד משרד החינוך. אני מקווה שמצדנו נוכל לתת את הזריקה הראשונה כדי לעודד רביזיה זו בכיוון הנכון.

ח. שמעוני: אני מחלק את התנגדותי לצד העקרוני ולעצם ההחלטה. היה הסכם בין ההסתדרות לבין הממשלה על תשלום של -68 ל"י ולא 66.50 ל"י, ואני חושב שהממשלה חייבת לקיים אותו, מה גם שבקיצוץ הסכום יש משום נגיסה בקיצבאות של המוסד לביטוח לאומי. המדינה נמצאת במצוקה בתחומים שונים של השירותים, ונדמה לי שמשום מה יש נטייה לכסות אותם באמצעות קיצוצים של קיצבאות המוסד לביטוח לאומי. שמענו גם ששר האוצר העלה מחשבה לקצץ את קיצבאות הזיקנה כדי לממן את הסכום של 120 מיליון ל"י.

ל. ריצ'און: מתוך ההטבה הסוציאלית או מתוך הקיצבה המקורית?

ח. שמעוני: מתוך הקיצבה המקורית.

ל. ריצ'און: אין לו סמכות לכך.

ח. שמעוני: כאשר מתחילים לנגוס בקיצבאות של המוסד לביטוח לאומי - יש הרבה חורים שצריך לסתום אותם. כי מה יותר קל לאוצר מאשר להוריד מן הנכים סכום של -10 ל"י לחודש, ומן הקיצבאות לזקנים סכום של -20 ל"י לחודש, ומשהו מן הקיצבה למשפחות מרובות ילדים, ובסכומים אלה לכסות גרעונות.

אני סבור שיהיה זה משגה ממדרגה ראשונה אם נכסה שירותים מכספי קיצבאות של ילדים, זקנים, אלמנות או נכים, אשר שלמו דמי ביטוח והכספים שהם מקבלים הם שלהם ולא של האוצר ולמדינה אין זכות לעשות בהם שימוש אחר.

הוועדה החליטה בזמנו, בהסתייגותי, בדבר הזנת ילדים. ההחלטה היתה שסכום של -3 ל"י לילד הראשון ו-2 ל"י לילד השני יופנו להזנה. היתה הצעה נוספת שמהילד השלישי יורדו -5 ל"י למעונות יום.

מפעל ההזנה מקיף 120 אלף ילדים, רובם הגדול ממשפחות נזקקות. מעונות היום מקיפים 22 אלף ילדים וקשה להגיד שרובם הגדול הם ממשפחות נזקקות - 7,000 הם ממשפחות נתמכות והשאר באים ממשפחות אחרות, איבני אומר שכולן במצב טוב, אבל יש במעונות ילדים לאמהות המשתכרות מעל לשכר הממוצע במשק. לכן, יש הברל מהותי בענין זה, השוני הוא בכמות.

אני סבור שההחלטה העקרונית של הוועדה איננה תופסת בענין זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני רואה שלא נוכל לסכם את הענין בישיבתנו זו. חבר-הכנסת שמעוני ממשיך בהרצאה אידיאולוגית על נושא שדנו בו, וחוששני שלא נוכל לסכם היום את הדברים. אני מציעה שנייחד ישיבה מיוחדת לנושא זה.

ה נ ח ל ט: לייחד ישיבה נוספת לענין הקיצבאות לילדי עובדים.

הסכם בין הנהלת הסוכנות היהודית לארץ-ישראל לבין המוסד לביטוח לאומי בדבר מתן תגמולים מסויימים לאסירי ציון, בני משפחותיהם ובני משפחות הרוגי מלכות באמצעות המוסד לביטוח לאומי

היו"ר ש. ארבלי-אלטנזלינו: אני מקדמת בברכה את שר הקליטה, המשתתף בישיבתנו היום.

נדמה לי שבנושא זה של אסירי ציון גדשנו את הטאה גם בדיונים וגם בטונים שעלו לפעמים לאוקטבות גבוהות מאד, והגיע הזמן לסכם אותו.

מאחר שהתקיימה ישיבה של הוועדה בענין זה ובתגבשו דעות אשר הנחו אותנו, פניתי אל שר הקליטה - אני מודה לו שזימן את כל הגורמים הנוגעים בדבר - כדי לסכם קווים מנחים לאלה אשר צריכים להכין את ההסדר שיובא לאישורה של הוועדה. עלי להודות שהם בצעו את העבודה במהירות, תוך שבוע ימים, ועלינו לסכם את הדברים כי רבים המכרקים הזורמים אלינו, ובצדק, ואין בידינו להשיב להם. ההסדר שצריך היה להיות מבוצע בשנת 1973 עדיין נמצא בשלבים של דיונים, אני מקוה שהיום נסיים אותם ונסיר את המכשולים כדי שאפשר יהיה לבצעו בהקדם.

בוועדה התעוררו מספר סוגיות: אסירי ציון לפני קום המדינה, כי ההסדר המוצע מתייחס רק לאסירי ציון לאחר קום המדינה. הודגש בוועדה שיש להימנע מיצירת קבוצות שונות של נכים. היתה בקשה להצמיד אסירי ציון שהם נכים לאחת מקבוצות הנכים הקיימות, וטוב אם הם יוצמדו לאחת הקבוצות שהזכירות שלה מעוגנות בחוק - נכי המלחמה בנאצים או נכי רדיפות הנאצים. הודגש שיש לשמור על אחידות מקסימאלית ולקיים כאן את מה שקיים במסגרת חוק נכי רדיפות הנאצים. נאמר והוצע שמה שלא קיים בחוק נכי רדיפות הנאצים - יתווסף שם.

התנהל דין ודברים על ההגדרה "הכנסה אחרת" ונשאלה השאלה מה היא "הכנסה אחרת", האם היא כוללת את הכנסתו של בן הזוג או לא. החלטת הוועדה היתה, ללא התנגדות, לא לכלול בהגדרה זו את הכנסתו של בן הזוג. אני משתוסמת שגם היום, בהצעה הטובאת לפנינו כוללת "הכנסה אחרת" את הכנסתו של בן הזוג.

בקשר לעצירי ציון החלטנו בזמנו על דרגת נכות שאיננה פחותה מ-25% ולא 50% כפי שהוצע. שר הקליטה הודה שאין להבריל ולא יהיה הבדל בין אסיר ציון לעציר ציון במה שנוגע לדרגת הנכות, ואני מברכת על כך.

שר-הקליטה ש. רוזן: כבוד היושבת-ראש, חברי הוועדה, ידידי מן המשרדים השונים. ביקשתי להיות מוזמן לישיבה זו כדי להחיש את סיומו של ההסדר המוצע, אשר הדיונים בו נמשכים למעלה משנתיים, והאינטרס הראשון העומד נגד עיני הוא לסיימם.

עלינו לזכור שלא מדובר בחוק. החובה לדאוג לאסירי ציון מוטלת על התנועה הציונית והיא השותפה להסדר המוצע. מכיוון שמדובר על הסדר שהמוסד לביטוח לאומי הוא המבצע שלו, אני מבקש שהוועדה לא תתייחס למעייפי ההסדר כאל חוק הקובע תקדימים. מדובר בהסדר לפי סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי. אני חוזר וקבקש שהוועדה לא תתייחס להצעה כאל חוק. לא כל מה שכתוב בהסדר יש לו השלכות ותקדימים על חוקים.

אינני יודע מדוע הטילו את הטיפול על משרד הקליטה, אינני מתלונן על כך אבל יש לזכור שמשרד הקליטה, בהתאם לחוק, אחראי לעולה בלבד במשך שלוש שנים, או ארבע שנים או חמש שנים. אנחנו מוכנים, לפי קריטריונים שלנו, לתת מעבר להסדר.

ההסדר הוא לאסיר ציון או לעציר לכל ימי חייו. אם יחליטו שלא אנחנו נטפל בזה - לא נאבק על כך.

כאמור, אני סבור שצריך להגיע להסדר ומהר. כל הסדר, גם פחות טוב, כשמסיימים אותו היום, הוא יותר טוב מהסדר אידיאלי שאין מגיעים אליו. אני חושש שאם יחפשו את ההסדר האידיאלי לא יקבלו את המוצע, אבל צריך לזכור שהסדר אפשר לתקן ואם אין הסדר - אין מה לתקן. קודם כל צריך להיות בסיס כדי שיהיה מה לתקן ועל מה להאבק.

ש-הקליטה ש. רוזן:
על מי חל ההסדר המוצע? אפשר לטעון -
על כל אסירי ציון, משנות העשרים ואילך.
אם נקבע כך, כי אז ניכנס לאינפלציה של סוגים שונים של אסירים עד שלא
נוכל להבדיל אם אמנם היו אסירי ציון או לא.

כשמדובר על הסדר או על חוק, יש לו
"יום הולדת". אם יבואו אלינו יהודים שנאסרו בשנות העשרים, לא נוכל
לתת להם דבר לפי ההסדר הזה, אבל נחפש דרך כדי ללכת לקראתם. מכל מקום,
מספרם של אלה איננו גדול והם למעשה בודדים. מדובר באנשים מבוגרים
ואנחנו מתחשבים בהם, אנחנו דואגים לסקרים כאלה.

אני מציע לוועדה לקבל את התחולה, כמוצע
בהסדר, כי בלי החלטה בענין זה לא יהיה הסדר.

הוועדה הציעה לנהוג ולהנהיג את ההסדר
לפי חוק נכ"י רדיפות הנאצים, אינני יודע אם אסירי ציון יקבלו זאת.

משרד הקליטה יתאם כל דבר שיוסכם בין
הסוכנות, הארצ, והמוסד לביטוח לאומי.

אני מציע לוועדה לא לעמוד כאן על
הוויכוח העקרוני, כי כאמור, זה לא חוק אלא הסדר.

אני מבין את הוויכוח בענין "הכנסה אחרת",
ואילו הייתי חבר הוועדה הייתי תוסך בהצעת הוועדה, אבל אני מציע שנקבל
את ההסדר המוצע.

ה. זיידל:
אשר לתחולה: רוב אסירי ציון לחמו למען
הקמת המדינה. אני מכיר אנשי טונים,
מארוקו ואלג'יר, שלחמו במחתרת. אני מכיר בחור שנהרג בפעולה באלג'יר,
ואינני מדבר על פולין ובריית-המועצות, שלחמו בעד המדינה תוך כדי סיכון
עצמם. אי-אפשר להתחיל את ההיסטוריה מ-15 במאי 1948. היתה ועדה מיוחדת
בסוכנות היהודית, אשר קבעה מי הוא עסקן ציון ופי הוא אסיר ציון. אינני
דואה את ההמונים שאושרו כאסירי ציון, אלה בודדים. אם השר קובע הסדר
ואומר שתימצא הדרך ללכת לקראת אלה שעשו מה שעשו בשנות העשרים, אינני
מבין מדוע לא יתוקן הסעיף הזה גם לגבי אלה שפעלו ונאסרו לפני קום
המדינה. כל חברי הוועדה שהשתתפו בוויכוח, כולל חבר-הכנסת יהודה
דרביצקי (יודין) הביעו אותה דעה, וגם אתה, כבוד השר, יודע שיש צדק
בנקודה זו ולכן אתה אומר שיחפשו דרך, ואם כן, מה יותר פשוט מאשר תיקון
והחלת ההסדר גם על אלה?

אנחנו יכולים להחליט בנקודה זו היום,
מכיוון שנמצאים כאן נציגי הסוכנות, משרד הקליטה, ונציגי המוסד לביטוח
לאומי. הקריטריונים המבוקשים הם כנודים ולא יביאו המונים, מה גם שרבים
לא יפנו. אלה שמגיעים כיום ארצה ישבו בנתי-הסוהר בשנים 1942 - 1943,
ואם לא כוללים אותם במסגרת ההסדר, היכן הצדק? אם רוצים צדק - צריך שהוא
גם ייראה וגם יעשה.

ס. גז:
גם לי יש ענין רב שההסדר יתחיל לפעול,
כי מגיעות אלי בקשות ומכתבים ואנשים
אינם מבינים מדוע נדחה ביצועו.

יש אי-צדק בענין התחולה. בשנת 1937
נאסרו יהודים שהלכו להתרים לקרן-הקיימת-לישראל. בשנת 1945, ביום שבו
נסתיימה מלחמת העולם השניה ובני כל העמים יצאו עם הרגלים הלאומיים שלהם
לרחובות בעצרו בחורים יהודים שהשתייכו ל"בני-עקיבא", ל"גורדוניה"
ולתנועות אחרות מפני שהעיון לצאת לרחוב ובידיהם רגלון כחול-לבן. אנשי
הקהילה היהודית במקומות השונים נכנסו אתם אל הקומיסר עד שוחררו, אם
כי היו גם שנעצרו לכמה ימים מפני שהיכו את השוטרים בעת החגיגה. נניח
שהיום יבוא משהו מהם ויבקש פיצוי לעגמת נפש שנגרמה לו, הרי הם בודדים
ורבים לא יבואו, כי מדינת ישראל היתה סגן ליהודים אלה.

כל הכבוד לתאריך של יסוד המדינה, אבל
ההסתדרות הציונית צריכה להתחשב גם באלה שפעלו לפני קום המדינה, כי מאבקם
של אלה הביא להקמת המדינה.

א. לין:
אני מצטרף לטיעוניו של חבר-הכנסת זיידל בקשר לתחולה. אם יש כאן צדק מוסרי - אנחנו לא צריכים להיבהל מצדק מעשי. אנחנו צריכים לדאוג לאחורוני האנשים, כי הרוב אינם, שפעלו בזמנם בארץ אויב ונאסרו. מדובר במעטים שנשארו, והם גם אינם צעירים, ואנחנו חייבים להביע להם הוקרה ולתת להם אפשרות של מחיה בכבוד. אני מציע שנקבל את העיקרון שהעלה חבר-הכנסת זיידל.

ד. לוי:
אני תמים דעים עם קודמי בקשר לתחולה ואינני רוצה להעלות על דעתי שתהיה כאן אפליה. מדובר במעטים, ואמר שר הקליטה שאם כי אינם כלולים במסגרת ההסדר, נעשה אתם חסר. אני סבור שההסדר לגביהם, אשר קיים למעשה, צריך להיות מעוגן בהסכם שאנחנו עומדים לאשר אותו, ויהיה בכך ביטוי של הערכה לגביהם.

שר-הקליטה ש. רוזן:
אני מציע לוועדה לבסוף בקשה זו כהמלצה אבל לא כתנאי בל יעבור. אני מבין לרווחכם אבל אני מציע שתביעו זאת כהמלצה לסוכנות ולא כתנאי.

א. לין: למה?

שר-הקליטה ש. רוזן:
העניין נדאה לסוכנות כמפחיד, שאם יהיה הסדר כתוב עלולים להופיע דבים ולא ידוע בפני מה אנחנו עומדים. ההסדר איננו מתקציבו של משרד הקליטה ואינני מדבר בעניין זה בשמי אלא בשם נציגי הסוכנות והאוצר. אני כשר הקליטה מעוניין בהסדר, ומכיון שהוא תלוי בגורמים שונים אינני רוצה לגרום לקשיים בקבלתו.

א. לין:
אני נוטה לקבל את ההצעה אבל היא מעיקה עלי מפני שיש בה סתירה. אני מבין את החשש שאין אמצעים ומנגנונים לבחון קריטריונים ברורים, וכאמור, מי יודע בפני מה אנחנו עומדים. אבל אם זה נכון - כיצד ניתן אפילו לאיש אחד? אם אנחנו לא משוכנעים שאנחנו בודקים כל מקרה ויש אמצעים לבריקה אמינותה של האינפורמציה, איך נוציא כסף ואפילו גרוש אחד?

שר-הקליטה ש. רוזן:
לגבי אסירי ציון יש אפשרות לבדוק את האמינות, אם כי הזמן קובע. ביחס לעצירי ארץ אויב - ויתרנו על הבריקה המדוקדקת. אם נתזנז אתרנית - הבריקה קשה פי כמה, אם יש הגבלה בזמן - אנחנו לא מוכרחים להקפיד כל כך ולא רצינו להקפיד כדי לא ליצור הרגשת אפליה.

אני חוזר ומציע שדעתכם תובא כהמלצה ולא כתנאי בל יעבור. כאמור, כאשר מגיעות אלינו פניות בודדות - אנחנו מסתדלים לעזור.

ל. דיציאן:
אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה שאנחנו לא רנים באישור של הסכם, אנחנו רנים בהתייעצות. לפי סעיף 200, החובה היא להתייעצות עם ועדת העבודה, ואני מניח שאיש לא יפעל בניגוד לדעתה. אם יש בעיה מסובכת וקשה שכל הגורמים חושבים שיהיה קשה לבצעה, אנחנו יכולים להגיד במסקנות שלנו, שלועתנו רצוי בהחלט להרחיב את התחולה.

שר-הקליטה ש. רוזן: רצוי, בלי הסלה "בהחלט".

ל. דיציאן:
אנחנו יכולים להגיד שלועתנו רצוי להרחיב את התחולה ואנחנו מסליצים בהתאם לכך.

ה. זיידל:
כשאנחנו מחליטים - האוצר איננו מקבל, על אחת כמה וכמה שלא יקבל המלצה.

הי"ר ש. ארבל-אלטוולינו:
כבר נתנו דעתנו על הנקודה של התייעצות או אישור, ואין אנחנו סבדילים בין הדברים. ועדת העבודה מאשמת וקובעת, כי אחרת בשביל מה הדיונים הממושכים? אני לא רואה טקום להנדיל בין אישור ובין זה שאנחנו נותנים דעתנו. הוועדה בדעה שיש לכלול במסגרת התחולה גורמים נוספים והיא פונה ומסליצה בפני הנוגעים בדבר לבדוק ענין הכללתם של אסירים לפני קום המדינה במסגרת ההסכם.

תוך תקווה להענות חיובית.

ה. זיידל:

אשר ל"הכנסה אחרת", זה קובע את כל ההסכם המתייחס לסעיף זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה שכאשר תיקנו את חוק נכי המלחמה בנאצים, בהצעת החוק הקודמת נלקחה בחשבון מחצית הכנסתו של בן הזוג, דרשנו לבטל זאת והאוצר קיבל את דעתנו. גם במקרה זה לא נוכל להסכים להכללת ההכנסה של בן הזוג בהגדרה של "הכנסה אחרת".

ר. רוטר:

מדוע בנושא זה המוסד לביטוח לאומי החליף כסאות עם האוצר ומתנגד לבקשת הוועדה. מדובר כאן בהענקת תגמול מוגדל, בתוספת תגמול לאנשים שהם מחוסרי פרנסה ונזקקים. השאלה היא כיצד לבדוק בנזקקותם של אנשים, והאם צריך להסתכל על התא המשפחתי, הבעל ואשתו, כיחידה אחת.

חוק הביטוח הלאומי וכל ההסדרים המקובלים כיום במסגרת המערך והחקיקה הסוציאלית גורסים עד היום, וזה מקובל גם בארץ ועד כמה שידוע לי גם בעולם, שהיחידה המשפחתית של בעל ואשתו, היחידה של שני בני זוג היא יחידה כלכלית ויש לבדוק את דמת היכולת הכלכלית שלהם על-ידי בדיקת ההכנסות המשותפות של שניהם. זו קונצפציה עליה בנויה כל החקיקה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: לא כל החקיקה.

ר. רוטר:

אני מדבר על הוראות שבהן יש גימלאות המותנות במצב של נזקקות או חוסר פרנסה. נכון שאתם עשיתם יוצא מן הכלל, ומשרד האוצר, לא ידוע לי למה, היה מוכן לוותר על הכלל הזה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: טוב עשה.

ר. רוטר:

אינני יכול לדבר בשם האוצר. יושב כאן נציג האוצר והוא יוכל להסביר למה האוצר נוקט איפה ואיפה, כשלגבי קבוצות מסויימות הוא דורש הכנסה כוללת של שני בני הזוג, ולגבי קבוצות אחרות - לא.

במסגרת המוסד לביטוח לאומי אנחנו מפקדים על ביצוע סדרה של הוראות וחוקים. אנחנו מטפלים לא רק באסירי ציון, אלה הם מהווים עוד קבוצה שניתן לה שירותים ונצטרך לעשות לגביה את המבחן של חוסר פרנסה ונזקקות. לא נמלא את תפקידנו אם ניצור שתי צורות של מבחנים.

אם כנסת ישראל, הרשות המחוקקת, תגיע למסקנה שמבחן נזקקות הוא אישי לכל ענין - אז המוסד לביטוח לאומי יצטרך ליישר את הקו שלו לפי סעיף 200. אבל המוסד לביטוח לאומי לא יוכל לקבל שתחת כותלו, כשהוא נותן שירותים לקבוצות שונות, יהיו קני-מידה שונים לענין של נזקקות. זה אמור בשם שר העבודה.

בענין זה יש לנו ויכוח עם הוועדה במה שנוגע למתן הענקות מטעמי צדק סוציאלי, והתקנות טרם הוצאו. זו בעיה עקרונית אשר איננה בוגעת לקבוצה בה אנחנו דנים היום. יתכן שבמקרה הנדון מדברים על מעטים אבל, כאמור, זו בעיה של עיקרון החותך כחוט השני את המערכת של החקיקה הסוציאלית. יש גם ענין של 400 אלף עקרות בית.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אל תרחיב את היריעה. אנחנו לא דנים עכשיו בעקרות בית, זה לא שייך.

ר. רוטר:

זה שייך. גם אסירת ציון או זכאית להט"ס עשויה להיות עקרת בית.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: האם אתם רוצים למנוע סמנה?

ר. רוטר:

לא. אם הוועדה רוצה להעניק תשלום גבוה לכל אחד, למה לעשות מבחן נזקקות?

ד. רוטר:
כשמדובר על חוסר פרנסה, השאלה אם חוסר פרנסה הוא של אדם בודד או של יחידה משפחתית. בשבילנו זה ענין עקרוני ויסודי. אם יוחלט על העמדה שנתגבשה בוועדה, שיש לעשות מבחן בזקקות אישי, בתבע שזה יורחב על כל החקיקה.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא נתנגד.

א. ירמנס:
הנקודה שהעלה אותה מר רוטר היא מרכזית. הענין של הכנסת בן הזוג הוא עקרוני. אין בענין זה שום חילוקי דעות בין האוצר והמוסד לביטוח לאומי.

כמייצג את האוצר הוסמכתי להגיד שאנחנו רואים בנושא זה נקודה מרכזית ואנחנו חושבים שהמבחן של הכנסה צריך להיות מוגדר במסגרת התא המשפחתי של שני בני הזוג.

ד. רוטר: מדובר על בן הזוג בלבד ולא על מישהו אחר.

ה. זיידל:
בניגוד לטענתן של מר רוטר, ששר העבודה מתנגד לאי-הכללת הכנסת בן הזוג, אני מבקש להביא דוגמה שכאשר דובר על מעונות יום שר העבודה החליט במפורש שאין מביאים בחשבון את הכנסתו של הבעל, אלא אך ורק את הכנסתה של האשה.

ד. רוטר: זה לא מבחן בזקקות.

ה. זיידל:
יתכן שהסוכנות היהודית יכולה להגיד: הואיל ואני הגוף המקציב את הכסף יש לי זכות דעה בנושא זה, ואני מבקש לא לקחת בחשבון את הכנסת בן הזוג. אינני יכול להתווכח עם המוסד לביטוח לאומי בענין זה.

מה המצב בחוק נכ"י המלחמה בנאצים ובחוק נכ"י רדיפות הנאצים, האם שם נלקחת בחשבון הכנסת בן הזוג?

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: לא.

ט. בוטון:
בחוק נכ"י רדיפות הנאצים נלקחת בחשבון מחצית ההכנסה של בן הזוג.

ה. זיידל:
אם אנחנו מדברים על אחריות והשוואה בין הגימלה המוצעת ובין זו הניתנת במסגרת חוק נכ"י רדיפות הנאצים, ואם יש כבר דברים מוגדרים בחוקים קודמים דומים, למה לא נשווה אתם. אם בחוק נכ"י רדיפות הנאצים לא נלקחת בחשבון הכנסת בן הזוג - צריכה להיות אחריות. אין כאן ענין של מדיניות כללית, אלא זה נושא בפני עצמו.

שר-הקליטה ש. רוזן: משרד הקליטה רוצה בהסדר.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: גם אנחנו.

שר-הקליטה ש. רוזן:
אנחנו מקבלים את ההסדר כפי שהוצע. אינני רוצה לחוות דעתי בענין חוקים. אינני חבד בוועדת העבודה ואינני שר העבודה. ועדת העבודה חייבת לחום את מלחמתה. אבל כאשר מדובר בהסדר ולא בחוק, המלחמה שוועדת העבודה צריכה לעשותה היא בתחום התחיקה, ויש לה סמכות לכך. אם המלחמה הזאת תיעשה כשמדובר בהסדר, התוצאה תהיה שההסדר לא יופעל.

לפנינו הסכם משולש ואני פונה אליכם שתתנו אפשרות לבצעו.

במה שנוגע לתחולה - אני מציע שהוועדה תפנה לסוכנות בבקשה לברוק את הדבר. אני חושש שהחלטה תקיפה של הוועדה בענין זה תזמין לחצים מהחוץ ואילו המלצה לבדיקה ובחינה של הענין תהיה טובה יותר.

אני חושש מדחיית ההסדר ומבקש בכל לשון של בקשה שתאפשרו לסיים את הדיונים כדי שאפשר יהיה לגשת לביצועו.

היו"ר ש. ארבלי-אלטוולין: גם אנחנו פונים בקריאה אל הנוגעים בדבר לסיים את הדיונים בהצעת ההסדר. אין אנחנו באים במסגרת זו לעשות מלחמה לתיקון סעיפים בחוק הביטוח הלאומי, זאת עשינו במסגרת של חוקים אחרים, עשינו זאת בעת הדיונים על חוק נכי רדיפות הנאצים. אם אנשי המוסד לביטוח לאומי מתנים את ביצוע של ההסכם המוצע בהשוואה לאוכלוסיה שהם מטפלים בה - הם חוטאים למטרה. אינני מבינה מה ההסדר המוצע שייך להט"ס? יש הגדרה של מחוסרי פרנסה בחוק נכי רדיפות הנאצים, ואנחנו יכולים לקחת אותה משם, אבל מה זה שייך להט"ס?

אני פונה בקריאה נרגשת - תאמצו לעניין זה את ההגדרה של חוק נכי המלחמה בנאצים או נכי רדיפות הנאצים, מה שייך לכאן העניין של עקרת הבית? איזה חיטוטים ומחשבות שמא אותה עקרת בית היא נכה וסבלה, אם יש לבעלה הכנסה כזו או אחרת, תזכה בעוד משהו.

א. שפירא: היא תקבל.

היו"ר ש. ארבלי-אלטוולין: אני מבקשת שנקבל את ההגדרה לגבי מחוסר פרנסה כמו בחוק נכי רדיפות הנאצים. העניין הזה איננו שייך לאוכלוסיה של המוסד לביטוח לאומי.

ר. רוטר: אז שיבצע את ההסדר גוף אחר.

א. שפירא: בסעיף 9 מדובר על נכה כל עוד הוא נכה ואין שם מבחן נזקקות. אם עקרת בית היא נכה היא תקבל את המגיע לה ללא התציה בהכנסה. מתי נכנס מבחן הנזקקות? - כאשר אנשים אינם יכולים להשתכר למחייתם. הט"ס נכנס לכאן מפני שבחוק זה דיברו על רמת ההכנסה המובטחת בספק, היא רמת ההכנסה של הביטוח הלאומי.

היו"ר ש. ארבלי-אלטוולין: מדובר שם על הצמדה לחוק נכי רדיפות הנאצים, לא מדובר שם על רמת הכנסה מובטחת. מר אגמון חזר על הגדרתו פעמיים. דשסנו את הסיכום ולא גשנה אותו

ה. זיידל: אני מציע שנסכם, כי הוועדה בדעה שיש למחוק את המלים "לרבות הכנסה של בן הזוג", בהתחשב בעובדה שבשני חוקים אחרים הדומים להצעת ההסכם, חוק נכי רדיפות הנאצים וחוק נכי המלחמה בנאצים, שם לא מופיעה הכנסתו של בן הזוג. אנחנו מסליצים בפני הגורמים הנוגעים בדבר להתחשב בדעה זו של הוועדה.

היו"ר ש. ארבלי-אלטוולין: כל יתר הסעיפים קשורים בהגדרה זו. זו עמדת הוועדה, זה מה שאנחנו קובעים. דעתה של הוועדה היא עמדתה של הוועדה. אנחנו קובעים שההגדרה צריכה להיות בהתאם לסיכום שלנו בשבוע שעבר, ונאמן עלי הסיכום של מנכ"ל משרד האוצר.

א. ירמנס: ההסדר המוצע הוא מטבעו הסדר מיוחד, שאין לו כיסוי בחוק ואי-אפשר לתת לו כיסוי בחוק. זה הסדר שאנחנו חייבים לדאוג את מסגרתו המצומצמת הן מבחינת השלכותיו והן מבחינת התחולה. אם להסדר זה, שצריך להיות מצומצם ולהיטיב עם קבוצה מסויימת, צלל סיבות שכולנו מבימים להן, אם ניתן בתוכו טיפול חורג - אנשי המוסד לביטוח לאומי מבורים שהוא יסחוף אוכלוסיות אחרות, ועלינו לזכור שהמוסד לביטוח לאומי הוא היחיד שיכול לקחת על עצמו את המשימה שבהסדר זה.

הישוב היהודי בארץ לפני שנת 1948 מנה כחצי-מיליון. הוא קלט אוכלוסיה גדולה שרובה היתה של נרדפים, משפחות הרוגי מלכות וכו'. מדברים על כך שרוב העם היושב בציון הוא בחזקת נרדפים, אסירים ועצירים. אנחנו מדברים ביצאייים על קבוצה מסויימת, שהיא מצומצמת. אני מקווה שבעתיד נוכל לעשות דברים גם מעבר למה שהמוסדות המבצעים חושבים כיום שהם יכולים לבצע.

ה. זיידל: מדוע בנכי המלחמה בנאצים נהגתם אחרת?

א. ירמנס:
זו אוכלוסיה אחרת. אין שם הרוגי סלכות.
אנחנו חייבים לראות מה ההשלכות של הענין.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
לנושא הזה אין שום השלכות לגבי האוכלוסיות
שמטפל בהן המוסד לביטוח לאומי. אנחנו
מבקשים שהמוסד לביטוח לאומי יבצע את ההסדר בהתאם למה שכתוב בהסכם.
זה לא ענין של המלצה, זו דעתה של הוועדה. אנחנו לא חורגים ולא באים
לתת כאן דברים נוספים לאלה המצויינים בחוקים אחרים. אם לוקחים את
הבסיס של חוק נכי המלחמה בנאצים - צריך לנהוג לפי זה. אין לכך שום
קשר עם מקבלי הט"ס או אוכלוסיה אחרת שמטפל בה המוסד לביטוח לאומי.

ה. זיידל:
אני מציע שהוועדה תיתן יפוי כח ליושבת-
ראש הוועדה לדון בנושא זה עם הגורמים
הנוגעים להסכם ומה שיוסכם יהיה על דעתה של הוועדה.

שר-הקליטה ש. רוזן:
בסעיף 200 מדובר על התייעצות עם ועדת
העבודה. התייעצנו עם הוועדה. הוועדה
איננה חייבת לקבל סיכומים, היא רושמת לפניה את ההסדר.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
ח. שמעוני:
אנחנו לא מסכימים, אין מקדימים כאלה.
זה סינימום שלא נוכל לוותר עליו.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אם זו הנקודה שבגללה לא תלכו להסדר -
אנחנו לא נהיה אחרים.

ה. זיידל:
יש בוועדה דעה, אנחנו מבקשים מיושבת-
ראש הוועדה לשבת עם הנוגעים להסדר ולסכם
בהתאם לדעת הוועדה, ומה שיוסכם יהיה על דעתנו.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
הטיפול בנושא זה נמשך שנתיים. דעתנו היא
לא כפי שכתוב בהצעה. הנוגעים להסדר
אינם מקבלים את דעתה של הוועדה - אין דרך אחרת אלא שהם יפעלו כפי שירצו.

שר-הקליטה ש. רוזן:
ח. שמעוני:
אני רושם שהוועדה לא אישרה את ההסכם.
לא. אני מציע שבמליץ.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
בנושא זה אין לנו המלצות. סיכמנו מה
שסיכמנו. אין לי הצעות אחרות.

שר-הקליטה ש. רוזן:
אני חוזר ואומר שאני רושם שהוועדה לא
אישרה את ההסכם.

ל. דיציאן:
אין כאן ענין של אישור או אי-אישור, אלא
שאחרי דיון הוועדה איננה מסליצה לקבל את
המוצע.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
הוועדה מסליצה לקיים את ההסדר על-פי
מה שנאמר על-ידי חבריה. לוועדה יש דעה
בקשר להסדר, וחבריה הביעו אותה. הוועדה בדעה שיש לבצע את ההסכם לפי
הפרטים שקבעה אותם.